

**EI DRET a una VIDA INDEPENDENT i
d'INCLUSIÓ en la COMUNITAT de les
PERSONES AMB DISCAPACITAT**

**RADIOGRAFIA D'UN DRET
INCOMPLERT
2026
i comparativa amb 2025**

8 octubre de 2026

Sumari	Pàgina
1. Presentació	2
2. El dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat.....	4
3. Un dret incomplert: resum de les idees clau	4
4. Les evidències	6
4.1. Assistència Personal	
4.2. Pressupostos Personals	
4.3. Prevenció de la institucionalització i Pla de Desinstitucionalització	
4.4. Oficina de suport i assessorament per elevar al Comitè Internacional violacions dels drets de la Convenció de les Nacions Unides.	
4.5. Greuge econòmic comparatiu	
4.6. Inserció laboral	
4.7. Habitatge	
5. Desenvolupament de les idees clau de la radiografia de 2026.	18
6. Posicionament de l'ESPAI UNITARI.	21
Annex	23
Organitzacions i persones significades membres de l'Espai Unitari	

PRESENTACIÓ

L'ESPAI UNITARI.

1. Què som.

L'ESPAI UNITARI pel dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat és un espai obert i sense formalització administrativa que definim com un espai de complicitats i de xarxa d'aliances des del qual volem influir en les polítiques públiques per tal d'orientar-les al compliment de la Convenció de les Nacions Unides de 2006 (CDPD), fent efectiu el dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat de les persones amb discapacitat.

2. Qui som.

A data d'aquest informe està integrat per 36 organitzacions i 18 persones significades que figuren detallades a l'Annex d'aquest escrit.

3. Partim d'un diagnòstic.

A dia d'avui la immensa majoria de les persones amb discapacitat no poden escollir on volen viure ni amb qui. Moltes ni tant sols poden imaginar que hi ha d'altres possibilitats diferents a viure tota la vida amb la família, i/o en un entorn institucional. I tenen el mateix dret a fer-ho que la resta de la població.

El dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat de les persones amb discapacitat és un dels drets reconeguts a la Convenció de les Nacions Unides de 2006 que a Catalunya estem més lluny de fer realitat.

4. Què volem.

El que volem està recollit al [“MANIFEST UNITARI pel dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat”](#) que vam consensuar l'octubre de 2023, i en el qual identifiquem quatre demandes que considerem palanca de transformació:

- Disposar d'assistència personal.
- Implantar els pressupostos personals.
- Aprovar i implementar un Pla de desinstitucionalització.
- Posar en marxa una Oficina per elevar al Comitè Internacional violacions dels drets de la Convenció.

Som ben conscients que parlar de vida independent i d'inclusió en la comunitat és una qüestió transversal que implica diversitat d'àmbits i d'aspectes de la vida d'una persona com, per exemple: inserció laboral, accés a l'habitatge o resoldre el greuge econòmic comparatiu existent.

Si centrem les nostres demandes en les quatre que hem esmentat és perquè les considerem palanca de transformació. I tenim el convenciment que aconseguir-les tindrà un “efecte dominó” en la resta d'àmbits.

JUSTIFICACIÓ

Aquest informe respon a una evidència:

El dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat de les persones amb discapacitat és un dels drets reconeguts a la Convenció de les Nacions Unides de 2006 que a Catalunya estem més lluny de fer realitat.

La majoria de les persones amb discapacitat no poden emancipar-se de les seves famílies o evitar viure en institucions quan la família no pot o no vol proporcionar suport si el necessiten. Això suposa una clara situació de desigualtat de tracte i de discriminació respecte de la població sense discapacitat.

1. EL DRET A UNA VIDA INDEPENDENT I D'INCLUSIÓ EN LA COMUNITAT

El dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat està reconegut a l'article 19 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat. L'administració pública i els governs espanyol i català tenen l'obligació de fer-lo efectiu atès que l'Estat Espanyol va ratificar la Convenció Internacional al 2007, com també ho va fer la Unió Europea l'any 2011.

La Convenció Internacional estableix que les persones amb discapacitat tenen dret a:

1. Poder decidir on i amb qui viure.
2. Disposar de suports si els necessiten (personals, tecnològics, instrumentals, etc.), i triar aquell o aquells que millor s'ajusten a les seves preferències i voluntat.
3. Tenir garantida l'accessibilitat universal (auditiva, cognitiva, visual i física).

La Convenció va entrar en vigor al maig de 2008, però poc hem avançat des d'aleshores per fer efectiu aquest dret. Les dades són clares i contundents tant respecte de les quatre demandes que l'ESPAI UNITARI considerem palanca de transformació, com també en altres tres temes clau per poder fer efectiu un projecte de vida independent i d'inclusió en la comunitat: el greuge econòmic comparatiu, la inserció laboral i l'habitatge.

2. UN DRET INCOMPLERT: RESUM DE LES IDEES CLAU

La majoria de les persones amb discapacitat no poden fer efectiu un projecte de vida independent arrelat a la comunitat

En d'altres paraules, la majoria de les persones amb discapacitat no poden emancipar-se ni evitar la institucionalització no desitjada quan la família no pot o no vol proporcionar el suport que necessiten.

Aquest any 2026 el nostre sistema públic d'atenció:

1. Prioritza els serveis residencials i la institucionalització per sobre dels serveis i suports humans en la comunitat que millor garanteixen l'autodeterminació de la persona amb discapacitat com és l'assistència personal, entre d'altres.
2. Posa el servei al centre, i no la persona amb discapacitat.
3. Dificulta que la persona amb discapacitat es pugui emancipar, dipositant majoritàriament en la família el paper de proveïdora del suport humà que aquella pugui necessitar.

4. No facilita que arribin al Comitè Internacional les denúncies de la ciutadania sobre vulneracions dels drets de la Convenció de les Nacions Unides de 2006.
5. En la tarifació social d'accés als serveis, bens i activitats públiques no es contempla el greuge econòmic comparatiu derivat del fet que a les persones amb discapacitat viure els hi surt més car que a les persones del seu entorn sense aquesta condició.
6. No hi ha interès en garantir la inserció laboral de les persones amb discapacitat i, encara menys, en fer-ho al mercat ordinari de treball.
7. No existeix, ni es preveu, un "Pla específic d'habitatge" per a les persones amb discapacitat en el context del "Pla territorial sectorial d'habitatge".

Comparativa amb el 2025

Si es comparen els resultats d'aquest informe amb els de l'any 2025, constatem que, en general, no han canviat, tot i que es poden apreciar avenços en alguns aspectes:

Aspectes positius:

- L'aprovació a nivell de l'Estat Espanyol de la coneguda com a Llei ELA per la qual es crea el grau III+ de dependència extrema amb una cobertura de suports humans que pot arribar a les 24 hores els 365 dies l'any. I l'increment pressupostari que aporta la Generalitat al que ve de la LAPAD.

Tot i aquest avenç, l'aprovació de la llei no s'ha traduït pràcticament en sol·licituds d'assistència personal, cosa que posa en evidència el gran desconeixement de la ciutadania respecte d'aquesta figura.

- L'aprovació a nivell de l'Estat Espanyol de la Llei que modifica la Llei General de Discapacitat i la LAPAD i que entrarà en vigor el proper 24 d'octubre. Cal esmentar, però, la incertesa que introdueix la convocatòria d'eleccions generals aquest novembre pel que fa al seu desplegament normatiu i implementació.

Aspectes negatius:

- El número de persones que disposen d'assistència personal a Catalunya és residual i la situa a la cua de les comunitats autònomes. I continuem sense decret que reguli l'Assistència Personal a Catalunya amb finançament propi per part de la Generalitat.
- Només treballa una de cada tres persones amb discapacitat, la inserció laboral al mercat ordinari de treball disminueix per tercer any consecutiu, i augmenta l'atur de molt llarga durada que ja supera el 50%.
- Continuem a l'espera de conèixer els resultats de l'estudi realitzat a Catalunya per saber quin és el greuge econòmic comparatiu.

- Continua sense haver consciència política que el col·lectiu de persones amb discapacitat es troben en situació d'exclusió en l'accés a l'habitatge.
- Augmenta el paper de les famílies a l'hora de facilitar el suport humà que les persones amb discapacitat puguin necessitar.

3. LES EVIDÈNCIES

Les evidències, en base a les quals s'elabora aquest informe, tenen el seu origen en les dades proporcionades per fonts oficials respecte de cadascun dels temes que abordem.

2.1. Assistència Personal

De què parlem?

Un suport humà que és dirigit per la persona usuària per poder fer tot allò que vol i no pot a causa de la seva discapacitat. És la persona qui decideix i controla qui li presta el servei, què fa, com i quan ho ha de fer.

L'Assistència Personal és un suport clau per poder fer realitat amb èxit els projectes de vida independent de moltes persones amb discapacitat.

L'Assistència Personal és el suport humà que:

- Millor garanteix l'autodeterminació de la persona amb discapacitat, també quan aquesta requereix de suports per a la presa de decisions.
- Facilita portar a terme projectes de vida independent i de participació plena en la comunitat de manera més eficaç que d'altres suports humans.
- Assegura l'autonomia de la persona quan aquesta no pot emancipar-se de la seva família i tenir una vida independent sigui per la causa que sigui (manca de disponibilitat econòmica, d'accés a l'habitatge, etc.).
- És el suport més efectiu per prevenir i evitar la institucionalització.
- És la figura que millor facilita el creixement i empoderament de la persona amb discapacitat.

Els estudis realitzats a Barcelona i a d'altres territoris de l'Estat Espanyol¹ han demostrat que el Servei d'Assistència Personal:

- És una inversió rentable i sostenible.
- Les persones amb discapacitat experimenten millores en l'autonomia, benestar físic i emocional, i incrementen la seva participació social. Genera un impacte positiu significatiu en la vida de les persones amb discapacitat, les seves famílies i la societat.
- Genera estalvis significatius a l'administració pública autonòmica i general de l'Estat en la mesura que es redueix el consum de serveis i recursos sanitaris i socials. A més, genera ocupació i proporciona ingressos a l'administració (cotitzacions i recaptació d'impostos).
- L'Assistència Personal té un impacte social que triplica la inversió econòmica realitzada: per cada euro invertit es generen entre 3,20€ i 3,67€ d'impacte social.

Radiografia de la realitat actual en dades:

Les persones que reben la prestació econòmica d'assistència personal del Sistema d'Atenció a l'Autonomia i la Dependència (SAAD) són²:

	2026	2025	2026 i 2025
Catalunya	86 persones	90 persones	0,03% del total de prestacions del SAAD a Catalunya
Estat Espanyol	13.356 persones	11.857 persones	0,53% del total de prestacions del SAAD a l'Estat Espanyol.

En contrast, a Catalunya es registren les següents prestacions econòmiques de Cures Familiars:

2026		2025	
Prestacions econòmiques	% del total de prestacions del SAAD a Catalunya.	Prestacions econòmiques	% del total de prestacions del SAAD a Catalunya.
169.187	52,54 %	148.930	49,90%

¹ **Barcelona:** Antares Consulting, & (dir.). (2014). "Evaluació d l'impacte social del Servei d'Assistent Personal" de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (Ajuntament de Barcelona). **Madrid:** Agustín Huete García i Martha Yolanda Quezada García (2015). "Análisis econométrico. Estudio comparativo de la asistencia personal y la atención residencial" encarregat per OVI, ASPAYM i Comunidad de Madrid. **Andalusia:** Antonio Iáñez Domínguez y José L. Aranda Chaves (2017) "Impacto Económico y Social de la Asistencia Personal en Andalucía". **Ávila:** Federación Salud Mental Castilla y León (2022) "Estudio del impacto social y económico del servicio de asistencia personal de FAEMA Salud Mental Ávila".

² Font: IMSERSO. Any 2026 amb dades a data 30 de juny. Any 2025 amb dades a data 31 de juliol.

Què ens diuen les dades:

- ✓ A data 30 de juny el número de persones a Catalunya amb suport professional d'assistents personals és ínfim i, a més, en números absoluts ha disminuït respecte de l'any anterior tot i que el percentatge es manté igual.
- ✓ És la família qui proporciona suport de manera clarament majoritària i creixent respecte del 2025.

Observacions d'interès:

Les importants novetats legislatives recents a nivell estatal i català³ d'enfortiment del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD) per millorar la qualitat de vida de les persones amb esclerosi lateral amiotròfica (ELA) i altres malalties d'alta complexitat i curs irreversible, no s'estan traduint fins al moment en un increment significatiu de les prestacions d'assistència personal.

Aquest fet podria explicar-se per:

- La majoria de la població desconeix l'assistència personal i les possibilitats que ofereix. Certament, si no es coneix l'abast de les seves funcions, no es demana; i si no es demana, l'Administració no l'afavoreix.
- Tampoc hi ha interès polític per promoure aquest suport professional front a d'altres com el Servei d'Atenció Domiciliària o el Servei de Suport a l'Autonomia a la pròpia Llar. I això malgrat el Comitè internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat situa l'assistència personal com una figura clau per fer possible l'emancipació de les persones amb discapacitat o, com a mínim, per incrementar la seva autonomia i autodeterminació.

Aquesta manca d'interès polític pot explicar també el desconeixement que detectem sobre què és l'assistència personal per part d'una part significativa dels agents que s'encarreguen d'informar, orientar i gestionar les prestacions de dependència als diferents territoris.

2.2. Pressupostos Personals

De què parlem?

S'assigna una dotació econòmica a la persona amb discapacitat un cop valorades les seves necessitats i ella decideix quins serveis vol rebre i com els vol rebre, d'acord a les seves preferències i voluntat.

³ A nivell estatal: Llei 3/2024, de 30 d'octubre, per millorar la qualitat de vida de persones amb Esclerosi Lateral Amiotròfica i altres malalties o processos d'alta complexitat i curs irreversible. I posterior Reial Decret Llei 11/2025.

A Catalunya: Decret Llei 1/2026, de 17 de març, pel qual es regulen les prestacions econòmiques per a les persones amb grau III+ de dependència extrema i de modificació de la Llei 12/2007, de 11 de octubre, de Serveis Socials.

Un sistema de finançament mitjançant pressupostos personals fa protagonista de la seva vida a la persona amb discapacitat. Perquè li dona el poder de decidir quin suport vol rebre i qui li ha de proporcionar, també quan necessita suport per a la presa de decisions.

Disposar d'un pressupost personal permet major flexibilitat ja que també es pot destinar a suports tecnològics, adaptacions, etc. que facilitin el dia a dia de la persona amb discapacitat, podent definir un Pla de Vida Personal més ajustat a la seva voluntat i preferències.

Radiografia de la realitat actual:

Actualment el finançament s'adreça a la plaça ocupada o al servei utilitzat. Així doncs, en el sistema actual de finançament, és el servei el que està en el centre, i no la persona amb discapacitat; situació que és necessari capgirar.

Avui el nostre sistema d'atenció està disposat a pagar més diners públics si la persona amb discapacitat ingressa en una residència que si la mateixa persona tria assistència personal, sense deixar casa seva i sense marxar del seu entorn habitual.

La manera de capgirar aquesta situació és transformar el sistema actual de finançament i substituir-lo pel de pressupostos personals. És del tot necessari passar d'un finançament en funció de la plaça ocupada o del servei utilitzat, a un sistema de pressupostos que la persona amb discapacitat utilitza en funció de la seva voluntat i preferències.

No observem canvis entre l'any passat i aquest 2026.

2.3. Evitar la institucionalització i implementar un Pla de desinstitucionalització

De què parlem?

Oferir alternatives efectives de vida independent i d'inclusió en la comunitat. És a dir, que la persona pugui disposar de suports, si els necessita, allà on viu. Estem parlant de suports humans (com l'assistència personal o d'altres), instrumentals⁴, o en la presa de decisions (com l'assistència legal o d'altres), segons les necessitats, circumstàncies i voluntat de cada persona.

⁴ Per exemple: cadira de rodes elèctrica, mecanisme sonor als semàfors, informació amb pictogrames; un ordinador dotat d'un programa que posi veu al que la persona escriu si no pot parlar, audiòfons, etc.

Desinstitucionalitzar vol dir:

1. Convertir les institucions en serveis i suports en la comunitat, de manera que sortir d'una institució es faci de manera segura i personalitzada, en funció de les necessitats i preferències de cada persona.
2. Parlar de serveis i suports "en la comunitat" significa molt més que una ubicació. Es tracta d'afavorir comunitats inclusives. Comporta accions proactives per identificar i eliminar les barreres existents en aquella comunitat (arquitectòniques, actitudinals i en la comunicació), que dificulten o impedeixen la participació de les persones amb discapacitat.

L'Espai Unitari considerem que no es pot desmantellar un sistema sense crear paral·lelament la seva alternativa.

Tot procés de desinstitucionalització requereix, per un costat, desenvolupar un sistema de suports en la comunitat i d'accés a l'habitatge que donin resposta adequada a les necessitats i voluntat de les persones ara institucionalitzades.

I, per l'altre, evitar crear o ampliar més places residencials tal i com s'indica explícitament a l'Observació General núm. 5 del Comitè Internacional que desenvolupa el dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat reconegut a l'article 19 de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (2006).

Radiografia de la realitat actual:

1. Les persones que reben el servei d'atenció residencial del Sistema d'Atenció a l'Autonomia i la Dependència (SAAD) són⁵:

	Catalunya		Estat Espanyol	
	Núm. persones	% del total de prestacions del SAAD a Catalunya	Núm. persones	% del total de prestacions del SAAD a l'Estat Espanyol
2025	39.186	13,13%	184.001	8,25%
2026	38.776	12,04%	190.362	7,55%

⁵ Font: IMSERSO. Any 2026 amb dades a data 30 de juny. Any 2025 amb dades a data 31 de juliol.

2. El Govern de la Generalitat ha reiterat en diverses ocasions el seu compromís públic expressat el 2025 de creació de 6.000 noves places residencials per a persones grans, amb discapacitat i amb problemàtiques socials derivades de malaltia mental⁶, en comptes d'oferir alternatives efectives de vida independent i d'inclusió en la comunitat.

De fet, en reunió mantinguda al gener del 2026 amb l'actual Conseller de Drets Socials i Inclusió quan era Secretari General del Departament, es va mostrar orgullós de l'increment de noves places residencials que ja havien posat en marxa en compliment d'aquest compromís.

D'altra banda, encara cal fer realitat el compromís expressat per l'aleshores Consellera del Departament a la Jornada Unitària del 17 de febrer de 2025 d'impulsar el decret que ha de regular l'Assistència Personal a Catalunya amb finançament propi per part de la Generalitat, amb previsió de realitzar la consulta pública el mateix 2025 i d'aprovar i implementar aquest 2026 el nou decret. A data d'aquest informe cap d'aquestes previsions han vist la llum.

2.4. Posar en marxa una Oficina pública catalana de suport i assessorament per elevar al Comitè Internacional violacions dels drets de la Convenció de les Nacions Unides de 2006

Punt de partida

1. L'Estat Espanyol signa i ratifica tant la Convenció sobre els drets de les Persones amb Discapacitat com el seu **Protocol Facultatiu** pel qual es reconeix la competència del Comitè Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat per rebre i considerar les comunicacions presentades per persones o grups de persones subjectes a la seva jurisdicció, que al·leguin ser víctimes d'una violació per part d'aquest estat de qualsevol de les disposicions de la Convenció⁷.
2. La majoria de les persones amb discapacitat veuen vulnerat sistemàticament el seu dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat.
3. El Comitè Internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat no ha rebut fins ara cap denúncia provinent de ciutadans o ciutadanes de l'Estat Espanyol sobre la vulneració d'aquest dret, i ben poques sobre l'incompliment d'altres drets, des que la Convenció i el seu Protocol Facultatiu van entrar en vigor el 2008.

⁶ Diari de la Discapacitat (14 de juny de 2025): *"Catalunya impulsa un Pla de xoc de residències amb el compromís de crear 6.000 noves places públiques i una inversió de 20 milions d'euros. El president Salvador Illa ha presentat avui el Pla de xoc per millorar la qualitat de les residències a Catalunya, amb una inversió de 20 milions d'euros per a la millora integral de residències, amb 500 noves places públiques aquest any i l'objectiu de 6.000 durant la legislatura"*.

⁷ L'Estat Espanyol ratifica la Convenció (BOE 21 abril 2008) i el Protocol Facultatiu de la Convenció (BOE 22 abril 2008).

Per tal de facilitar que arribin al Comitè Internacional denúncies de vulneracions de drets de la Convenció l'ESPAI UNITARI demanem posar en marxa una Oficina pública catalana de suport i assessorament per fer efectiu el Protocol Facultatiu de la Convenció.

De què parlem?

Una Oficina Catalana que:

1. Valori casos susceptibles d'elevat denúncies al Comitè Internacional de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD).
2. Prepari informes i evidències des de l'inici dels procediments judicials, garantint que figuri una referència expressa a la Convenció i el seu marc interpretatiu (Observacions Generals, informes del Comitè Internacional). Sense això, independentment que s'hagin exhaurit les instàncies internes, la comunicació no serà admissible.
3. Faci efectiu el dret de litigar internacionalment.
4. Ofereixi suport i assessorament jurídic especialitzat i gratuït al llarg de tot el procés fins al Comitè Internacional, obert a tota la ciutadania i proper a les persones amb discapacitat i a les famílies.
5. Impulsi litigis estratègics amb impacte legislatiu, judicial i social.

Per fer-ho possible aquesta Oficina coordinaria un registre d'advocats i advocades pro bono, i establiria acords de col·laboració amb clíniques jurídiques universitàries, entre d'altres entitats i instàncies col·laboradores.

Radiografia de la realitat actual:

- No existeix cap servei públic institucional que ofereixi suport i assessorament jurídic especialitzat des de l'inici del procediment judicial i una vegada s'han exhaurit les vies estatals per tal d'arribar fins el Comitè Internacional, amb accés universal i sense condicionants.
- No és competència de la Sindicatura de Greuges, de l'Oficina catalana d'Igualtat de Tracte i No Discriminació, o de l'Autoridad Independiente por la Igualdad de Trato y No Discriminación" d'àmbit estatal, ni d'entitats com el CERMI⁸ o el COCARMi⁹, entre d'altres, realitzar litigi estratègic internacional ni mantenir suport jurídic continuat per a víctimes. Alguna entitat d'àmbit estatal ho fa de manera limitada a les persones que en són sòcies.
- Així, no sorprèn que el Comitè Internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat no hagi rebut cap denúncia provinent de ciutadans o ciutadanes de l'Estat Espanyol sobre la vulneració del dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat, i ben poques sobre l'incompliment d'altres drets, des que la Convenció i el seu Protocol Facultatiu van entrar en vigor el 2008.

⁸ CERMI: Comitè Espanyol de Representants de Persones amb Discapacitat.

⁹ COCARMi: Comitè Català de Representants de Persones amb Discapacitat

2.5. El greuge econòmic comparatiu

De què parlem?

A les persones amb discapacitat viure els surt més car que a les persones del seu entorn que no en tenen. És el que s'anomena "greuge econòmic comparatiu".

Saber quin és aquest greuge és un requisit necessari per tal d'ajustar la tarifació social (tributs, taxes i preus públics d'accés a bens i serveis públics) i poder així garantir un criteri d'equitat entre les persones amb discapacitat i la resta de la població.

Implica:

- 1) Quantificar el sobreesforç econòmic que assumeixen les persones amb discapacitat i les seves famílies per tal de mantenir els estàndards de vida del seu entorn immediat.
- 2) Aplicar els resultats a la tarifació social per tal d'eliminar la discriminació actual. De res serveix tenir la informació si després no s'aplica a la realitat de les persones afectades.

Radiografia de la realitat actual:

- La ciutat de Barcelona a través de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD) ha realitzat dos estudis, l'últim dels quals es va publicar el 2019¹⁰, on es quantifica el sobrecost econòmic que suposa viure amb una discapacitat. Per tal de pal·liar aquesta situació de greuge econòmic, l'Ajuntament de Barcelona va començar a aplicar criteris correctius en diferents àmbits (accés a l'habitatge; descomptes a centres d'esports, activitats culturals i centres cívics; i tarifació social a les escoles bressol, per posar algun exemple).
- La Generalitat va encarregar un estudi per conèixer quin és aquest sobrecost a Catalunya, del qual ja disposen de resultats.

Fonts del Departament de Drets Socials i Inclusió ens informen que en breu es farà una presentació pública dels resultats. Caldrà conèixer-los i comprovar com es reflecteixen en la tarifació social.

¹⁰ El greuge comparatiu econòmic de les persones amb discapacitat de la ciutat de Barcelona. Recerca: Resultats i conclusions (2019). Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD) Ajuntament de Barcelona.

2.6. Inserció laboral

De què parlem?

*Les persones amb discapacitat tenen dret a treballar, en igualtat de condicions que la resta de la població, mitjançant un treball lliurement escollit o acceptat, i dut a terme en un mercat de treball i un entorn de treball oberts, inclusivament i accessibles per a les persones amb discapacitat.*¹¹

L'Observació General núm. 8 del Comitè Internacional que desenvolupa el dret al treball i l'ocupació de les persones amb discapacitat definit a l'article 27 de la Convenció de les Nacions Unides estableix un conjunt d'Obligacions bàsiques dels Estats Parts. Entre elles es troba la següent:

*Els Estats Parts tenen l'obligació bàsica immediata de garantir la satisfacció, com a mínim, dels nivells mínims essencials del dret al treball i a l'ocupació. En el context de l'article 27, l'obligació fonamental abasta l'obligació de garantir la no discriminació i la igualtat de protecció del treball.*¹²

El Comitè Internacional concreta aquesta obligació bàsica en deu punts que els Estats Parts han d'acomplir. En destaquem dos:

- *Facilitar la transició dels entorns de treball segregats per a les persones amb discapacitat i donar suport a la seva participació en el mercat laboral obert, i mentrestant també garantir l'aplicabilitat immediata dels drets laborals en aquests entorns.*
- *Promoure el dret al treball amb suport, inclosa l'assistència al treball, l'orientació laboral i els programes de qualificació professional; protegir els drets dels treballadors i treballadores amb discapacitat i garantir el dret al treball lliurement escollit.*

El "treball amb suport" és una de les metodologies d'inserció laboral en el mercat ordinari de treball, adreçada a persones amb discapacitat, o amb especials dificultats.¹³ Aquesta metodologia s'ha demostrat molt eficaç per assolir amb èxit la inserció laboral tant pel que fa a la incorporació al lloc de treball com al manteniment de la contractació.

¹¹ Observació General núm. 8 del Comitè Internacional que desenvolupa l'article 27 de la Convenció de les Nacions Unides de 2006. Aprovada pel Comitè Internacional el 9 de setembre de 2022.

¹² Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals. Observació general Núm. 18 (2006).

¹³ El text en cursiva en aquest apartat correspon al document: "El Treball amb Suport a Catalunya: marc de referència". Document de treball (febrer de 2009). Direcció General d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball (Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya)

Radiografia de la realitat¹⁴:

1. Només treballa una de cada tres persones amb discapacitat de 16 a 64 anys:

- Any 2024: 30,5%.
- Any 2025: 32,8%

2. Augmenta l'atur de molt llarga durada i ja supera el 50%.

Augmenten les persones aturades amb discapacitat que porten més de dos anys inscrites a les oficines de treball com a demandants d'ocupació:

- Any 2024: 47,8% (17,8 punts per sobre de la població sense discapacitat)
- Any 2025: 52,6% (19,2 punts per sobre de la població sense discapacitat)

3. La **taxa d'activitat**¹⁵ ha augmentat un 2,2% l'últim any després de 25 anys consecutius d'immobilisme.

- Any 1999: 37% de les persones amb discapacitat en edat de treballar.
- Any 2024: 37,1%
- Any 2025: 39,3%

4. El **salari brut anual mitjà** de les persones amb discapacitat l'any 2023 és de 24.202,4€, **un 21,1% inferior al de les persones sense discapacitat**. Les dones amb discapacitat són les que menys cobren (23.292,1€).

No disposem d'aquesta dada pels anys 2024 i 2025.

5. S'incrementa la **contractació temporal** i ja es situa prop de dues terceres parts dels contractes laborals formalitzats:

- En el 2024:
 - ❖ **62,8% són temporals**, majoritàriament en els Centres Especials de Treball (CET)
 - ❖ 37,2% són indefinits, majoritàriament en el mercat ordinari de treball.
- En el 2025:
 - ❖ **64,2% són temporals**, majoritàriament en els Centres Especials de Treball – CET (quatre de cada cinc contractes)
 - ❖ 35,8% són indefinits, majoritàriament en el mercat ordinari de treball (tres de cada quatre contractes).

¹⁴ "Població amb discapacitat i treball. Any 2024" i "Població amb discapacitat i treball. Any 2025". Observatori del treball i model productiu. Departament d'Empresa i Treball (Generalitat de Catalunya). Data d'actualització: Per dades 2024: 19/03/2025. Per dades 2025: 26/03/2026.

¹⁵ Persones amb discapacitat que treballen + les que estan a l'atur registrat i busquen feina.

6. La contractació de les persones amb discapacitat en el mercat ordinari de treball ha disminuït per tercer any consecutiu.

- En el 2024: Dos de cada tres contractes han estat en centres especials de treball i només un de cada tres ho ha estat en el mercat ordinari.
 - ❖ CET: 68%
 - ❖ Mercat ordinari de treball: 32%
- En el 2025: set de cada deu contractes han estat en Centres Especials de Treball.
 - ❖ CET: 70,1%
 - ❖ Mercat ordinari de treball: 29,9%

Volem emfasitzar que el finançament públic dels serveis d'inserció laboral al mercat ordinari de treball és molt inferior en comparació al que es destina al sector del treball protegit (CET). Es prioritza la inserció laboral en centres especials de treball en detriment de la inserció al mercat ordinari de treball en contradicció amb el mandat de la Convenció de les Nacions Unides de 2006.

2.7. Accés a l'habitatge

De què parlem?

El 22 d'octubre de 2024 s'aprovà el "Pla territorial sectorial d'habitatge" mitjançant el Decret 408/2024, que també desenvolupa l'objectiu de solidaritat urbana que preveu la Llei 18/2007 del dret a l'habitatge.

Aquest Pla és l'instrument de planificació i programació a llarg termini de les polítiques d'habitatge a Catalunya. El seu objectiu és fer efectiu el dret a un habitatge digne i adequat a Catalunya d'acord amb les necessitats i característiques de cada llar i territori.

El Pla territorial sectorial d'habitatge identifica varis sectors de població especialment vulnerables que requereixen d'una acció positiva addicional mitjançant "Plans específics d'habitatge": persones en situació de sensellarisme; persones grans; dones i infants i adolescents en situació de violència masclista i en situació de precarietat econòmica; població que viu en àrees rurals.

No hi ha, ni es preveu, un "Pla específic d'habitatge" per a les persones amb discapacitat.

Radiografia de la realitat actual:

La majoria de les persones amb discapacitat es troben en situació d'exclusió habitacional.

No només constatem la manca o insuficient disponibilitat d'habitatge de promoció pública sinó que, a més:

- La normativa legal que regula el mercat d'habitatge de promoció pública estableix l'obligatorietat d'una reserva d'un 4% dels pisos de noves promocions per a persones amb mobilitat reduïda. Res es diu respecte de la resta de persones amb discapacitat, fet que suposa una discriminació clara i una vulneració dels seus drets per part de l'administració pública.
- No es té en compte el greuge econòmic comparatiu que pateixen les persones amb discapacitat pel que fa als criteris econòmics d'accés a l'habitatge de promoció pública o els seus preus de lloguer.
- Quan ens referim a promocions d'habitatge públic, no sempre es té en compte que l'entorn i el transport siguin accessibles.
- Els preus del mercat privat de lloguer estan fora de l'abast de la immensa majoria de les persones amb discapacitat.
- Manca d'habitatges adaptats en el mercat privat de lloguer per a les persones amb mobilitat reduïda.
- Existència de discriminació encoberta en el mercat privat de lloguer per part d'algunes administracions de finques i/o propietaris/es cap a determinades persones en les quals es fa evident que tenen una discapacitat.

Però l'exclusió habitacional no només dificulta l'accés a l'habitatge, sinó també poder-lo mantenir al llarg del temps per les mateixes raons ja esmentades, i perquè:

- L'actualització a l'alça dels preus dels habitatges de lloguer un cop venç la temporalitat dels contractes, tot i la llei estatal recentment aprovada, juntament amb el factor del greuge econòmic comparatiu que viuen les persones amb discapacitat acaben tenint un efecte expulsiu en molts casos.
- Les persones amb mobilitat reduïda que per raó de la seva discapacitat veuen incrementar-se (de manera sobtada o progressiva) les seves necessitats d'adaptació de l'habitatge, no solen tenir facilitats per part de la propietat del pis on viuen per autoritzar les reformes necessàries, en considerar que li perjudica ja que reduirà notablement en un futur les persones interessades en llogar o comprar aquell pis quan torni a estar disponible.

4. DESENVOLUPAMENT DE LES IDEES CLAU DE LA RADIOGRAFIA 2026

La majoria de les persones amb discapacitat no poden fer efectiu un projecte de vida independent arrelat a la comunitat

En d'altres paraules, la majoria de les persones amb discapacitat no poden emancipar-se ni evitar la institucionalització no desitjada quan la família no pot o no vol proporcionar el suport que es necessita.

Poques coses han canviat respecte del nostre informe de l'any passat.

El dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat de les persones amb discapacitat continua sent un dels drets reconeguts a la Convenció de les Nacions Unides de 2006 que a Catalunya estem més lluny de fer realitat atès que, ara mateix, el nostre sistema públic d'atenció:

- 3.1. **Prioritza els serveis residencials i la institucionalització per sobre dels serveis i suports humans en la comunitat que millor garanteixen l'autodeterminació de la persona amb discapacitat.**

A 30 de juny de 2026 les dades del Sistema d'Atenció a l'Autonomia i la Dependència (SAAD) són¹⁶:

Dades SAAD	Catalunya	Estat Espanyol
Prestació econòmica d'Assistència Personal	86 persones 0,03% del total de prestacions del SAAD a Catalunya	13.356 persones 0,53% del total de prestacions del SAAD a l'Estat Espanyol
Serveis residencials	38.776 persones 12,04% del total de prestacions del SAAD a Catalunya	190.362 persones 7,55% del total de prestacions del SAAD a l'Estat Espanyol

A més, es continuen creant noves places residencials amb la voluntat explícita del Govern de la Generalitat de continuar-ho fent al llarg d'aquest mandat.

Volem ressaltar que segons l'Enquesta EDAD – Centres, només el 8,2% de les persones amb discapacitat que viuen en centres residencials decideix què i quan menjar; el 19,7% quan fer la seva higiene personal, i el 23% quan aixecar-se o anar a dormir.¹⁷

¹⁶ Font: IMSERSO.

¹⁷ Enquesta de Discapacitat, Autonomia Personal i Situacions de Dependència. Població resident en centres (EDAD centres). Any 2023 (últim any en què es va realitzar). Àmbit estatal.

3.2. Posa el servei al centre, i no la persona amb discapacitat.

Només la transformació del sistema actual de finançament substituint-lo pel de pressupostos personals farà que passem d'un finançament en funció de la plaça ocupada o del servei utilitzat, a pressupostos que la persona amb discapacitat utilitza en funció de la seva voluntat i preferències.

3.3. Dificulta poder-se emancipar, dipositant majoritàriament en la família el paper de proveïdora del suport humà que la persona amb discapacitat pugui necessitar.

A 30 de juny de 2026¹⁸ a Catalunya es registraven 169.187 prestacions econòmiques de Cures Familiars, el que representa el **52,54%** del total de prestacions del SAAD a Catalunya.

3.4. No facilita que arribin al Comitè Internacional les denúncies de la ciutadania sobre vulneracions dels drets de la Convenció de les Nacions Unides de 2006.

La resposta a aquesta necessitat seria posar en marxa una Oficina catalana de suport i assessorament finançada amb fons públics que faci efectiu el dret de litigar internacionalment contemplat al Protocol Facultatiu de la Convenció ratificat també per l'Estat Espanyol, tot oferint suport i assessorament jurídic especialitzat i gratuït al llarg de tot el procés fins al Comitè Internacional, obert a tota la ciutadania i proper a les persones amb discapacitat i a les famílies; així com impulsar la litigació estratègica amb impacte legislatiu, judicial i social.

3.5. La tarifació social no contempla el greuge econòmic comparatiu pel qual a les persones amb discapacitat viure els hi surt més car que a les persones del seu entorn que no en tenen.

Estem pendents de conèixer els resultats de l'estudi encarregat pel Departament de Drets Socials i Inclusió de la Generalitat de Catalunya sobre el greuge econòmic comparatiu de les persones amb discapacitat. Un cop disposem d'aquesta informació caldrà que s'apliqui a la tarifació social (tributs, taxes i preus públics d'accés a bens i serveis públics).

3.6. No hi ha interès en garantir la inserció laboral de les persones amb discapacitat i, encara menys, fer-ho en el mercat ordinari de treball.

Tot i que l'últim any l'ocupació ha crescut un 2,2%, podem afirmar que en vint-i-sis anys l'administració catalana no ha demostrat cap voluntat efectiva de:

- Garantir el dret al treball i l'ocupació de les persones amb discapacitat de manera equitativa respecte de la població sense discapacitat en edat de treballar. Resulta indignant que només treballi una de cada tres persones amb discapacitat entre els 16 i els 64 anys (32,8%), que les que treballen cobrin un salari brut anual mitjà un 21,1% inferior al de les persones sense discapacitat, i que l'últim any s'hagi incrementat l'atur de molt llarga durada (dos o més anys en atur) arribant al 52,6% de les persones amb discapacitat que estan en atur.

¹⁸ Font: IMSERSO

- Tampoc de prioritzar la inserció laboral de les persones amb discapacitat en el mercat ordinari de treball, tal i com estableix la Convenció de les Nacions Unides de 2006 i l'Observació General núm. 8 del Comitè Internacional. Ben al contrari, la inserció laboral al mercat ordinari de treball ha disminuït per tercer anys consecutiu, mentre que s'ha incrementat la contractació als centres especials de treball (CET).

3.7. No hi ha, ni es preveu, un "Pla específic d'habitatge" per a les persones amb discapacitat en el context del "Pla territorial sectorial d'habitatge".

No s'és conscient de la situació d'exclusió habitacional que viu la gran majoria de les persones amb discapacitat i, per tant, no es contempla que calgui una acció positiva addicional per aquest col·lectiu com sí es fa, en canvi, amb d'altres sectors de població.

4. POSICIONAMENT DE L'ESPAI UNITARI:

En clau internacional vivim temps en què la garantia dels drets humans està en risc, per no dir obertament qüestionada i, en determinats territoris, vulnerada.

En clau de país constatem que Catalunya fa molts anys que va deixar de ser capdavantera en l'impuls dels drets de les persones amb discapacitat. I constatem amb preocupació que el nostre sistema d'atenció es continua sostenint principalment en dos pilars: el suport proporcionat per les famílies i l'alternativa residencial.

I no podem al·legar ignorància. La pròpia Generalitat defineix clarament el rumb a seguir, entre d'altres, en dues publicacions que no han tingut traducció operativa:

- “Proposta de bases per una futura llei de l'autonomia personal de Catalunya”. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (2017).

Futura llei que havia d'apostar, entre d'altres, per la desinstitucionalització i l'atenció a la persona en el seu entorn habitual, tot generant entorns inclusius i impulsant la promoció de les capacitats i el suport a l'autonomia personal.

A la presentació institucional de la Proposta de bases es deia: *Catalunya necessita un canvi de paradigma que deixi enrere la visió tradicional centrada en la deficiència de la dependència per a crear un nou model innovador, transversal i sostenible, que es fixi en les capacitats i l'autonomia i que posi al centre el dret a decidir de les persones.*

Aquesta llei anunciada mai ha vist la llum.

- “Promoció de l'Autonomia i de l'Atenció a les persones amb suport de llarga durada a l'entorn comunitari a Catalunya. Recomanacions per impulsar el nou model”. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Juny 2021.

Però malgrat totes aquestes iniciatives, les dades són tossudes i les evidències revelen que, tot i els avenços dels últims vint anys, encara estem molt lluny de fer efectiva la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

En conseqüència, el dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat, inherent a qualsevol persona adulta que vulgui exercir plenament la seva ciutadania, és encara lluny de ser una realitat per a la gran majoria de les persones amb discapacitat a casa nostra.

Amb tot, és innegable que a Catalunya hi ha signes positius que permeten avançar en línia amb el mandat de la Convenció de les Nacions Unides. Els següents exemples en són una mostra:

- Aprovació de la Llei de modificació del Codi civil de Catalunya en matèria de suports a l'exercici de la capacitat jurídica de les persones, en coherència i compliment del dret a l'igual reconeixement com a persona davant la llei definit a l'article 12 de la Convenció de les Nacions Unides de 2006.¹⁹

¹⁹ Aprovada pel Ple del Parlament de Catalunya el 22 de juliol d'aquest 2026.

- Aportació pressupostària de la Generalitat de Catalunya a sumar a les quanties definides per l'Estat Espanyol en la coneguda com a Llei ELA²⁰.
- Els vots de varis grups parlamentaris catalans amb representació al Congrés dels Diputats que han fet possible l'aprovació aquest mes de setembre de la Llei per la qual es modifiquen la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i la Llei de Promoció de la Autonomia Personal i Atenció a les persones en situació de dependència.²¹

D'altra banda, la revisió de la Cartera de Serveis Socials, la posta en marxa de l'Agència d'Atenció Integrada Social i Sanitària i el Pacte Nacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat són també una oportunitat.

Però, temes clau com la desinstitucionalització, l'impuls de l'assistència personal, la inserció laboral, els pressupostos personals o l'accés a l'habitatge continuen sense oferir signes visibles de que s'actua en coherència amb el mandat de la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat (2006). I, en alguns d'aquests temes, més aviat estem retrocedint.

Ara més que mai **calen visió, fets i valentia política**. Perquè per avançar cal la voluntat de transformar. I fer-ho no és gens ni mica fàcil, sobretot quan suposa portar a la pràctica un canvi de paradigma.

D'aquí la importància d'iniciatives com L'ESPAI UNITARI i la necessitat d'establir i enfortir aliances i complicitats amb tots els qui compartim objectius.

I de posar èmfasi en fer efectiu el lema del moviment internacional de lluita pels drets de les persones amb discapacitat: "Res per a nosaltres sense nosaltres".

Com més gran sigui la consciència per part de les pròpies persones amb discapacitat, i de les famílies, de la situació de desigualtat i de discriminació en què viuen, major serà l'exigència de compliment dels drets reconeguts, i menys paciència es tindrà quan les paraules no es tradueixen en fets.

Per avançar, cal empènyer.

Per empènyer, cal sumar.

²⁰ Decret Llei 1/2026, de 17 de març, pel qual es regulen les prestacions econòmiques per a les persones amb grau III+ de dependència extrema i de modificació de la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials.

²¹ "Proyecto de Ley por la que se modifican el Texto Refundido de la Ley General de derechos de las personas con discapacidad y de su inclusión social, aprobado por el Real Decreto Legislativo 1/2013, de 29 de noviembre, y la Ley 39/2006, de 14 de diciembre, de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de dependencia, para la extensión y refuerzo de los derechos de las personas con discapacidad a la inclusión, la autonomía y la accesibilidad universal conforme al artículo 49 de la Constitución Española". Aprovació al Ple del Congrés dels Diputats el 14 de juliol de 2026.

ANNEX

LLISTAT MEMBRES ESPAI UNITARI

QUI SOM?

36 Organitzacions i 18 persones significades

Organitzacions:

ANDI Down Sabadell, Aprenem Autisme, ARPA S.L., Associació Autisme amb Futur, Associació Catalana Pro Persones Sordcegues – APSOCECAT, Associació Catalana de Treball amb Suport (ACTAS), Associació Diversitat Funcional d'Osona, Associació LADD, Associació Més Inclusió Sitges – AMIS, Associació per a la Rehabilitació de Psíquics i Autistes, Associació Salut Mental Garraf, Associació Societat Inclusiva Garraf, Associació SOS a la Capacitat Intel·lectual, Associació Suport, Centre d'Estudis i Recerca per a una Societat Inclusiva de la UAB (CERSIN), Coordinadora Síndrome de Down Catalunya, Federació Catalana d'Autisme, Federació ECOM, Fundació AURA, Fundació Catalana Síndrome de Down, Fundació ELNA per a la Diversitat Funcional, Fundació Illersis, Fundació Pere Mitjans, Fundació SUPPORT-Girona, Fundació Tu-i-Nos, Grup de Recerca en Diversitat de la Universitat de Girona, Junts Autisme, Junts en Acció, Moviment Vida Independent Garraf, Observatori dels Drets Socials de Terrassa, Oficina Vida Independent Barcelona (OVI), Per Dret. Defensem els Drets Humans – ONU 2006, Plataforma Ciutadana del Garraf per una Empresa Inclusiva, Plataforma Prou Barreres – Igualtat de Drets i Oportunitats, Pere Claver i Serveis Socials, Sindicat de Mares en la Diversitat Funcional.

Persones significades en l'àmbit de la discapacitat a Catalunya:

Ana Suñé Peremiquel, Antoni Vilà Mancebo, Antonio Centeno Ortiz, Asun Pié Balaguer, Carolina Puyaltó Rovira, Climent Giné Giné, David Villanueva Quílez, Efrén Carbonell Paret, Emili Grande Cabezas, Francisco Núñez Valdívila, Josep Maria Sanahuja Gavallda, Maria Pallisera Díaz, Miguel Arenas Gómez, Oscar Martínez Rivera, Pep Ruf i Aixàs, Ramon Novell Alsina, Ricardo Esteban Legarreta, i Sílvia Llach Carles.